

©Borgis

Bonifraterska Konferencja Ziołolecznictwa 2019 nt. „Fitoterapia, tradycja, współczesność, perspektywy rozwoju”

Dnia 29 listopada 2019 roku w Warszawie, w Centrum Okopowa Caritas odbyła się Bonifraterska Konferencja Ziołolecznictwa 2019 nt. „Fitoterapia, tradycja, współczesność, perspektywy rozwoju”. W wydarzeniu pod patronatem Prowincjała Prowincji Polskiej Zakonu Szpitalnego św. Jana Bożego p.w. Zwiastowania Najświętszej Maryi Panny wzięło udział ponad 100 uczestników z różnych środowisk związanych z fitoterapią, wśród nich pracownicy naukowcy Katedr i Zakładów Botaniki Farmaceutycznej, Farmakognozji, Farmakologii oraz Technologii Postaci Leku, a także lekarze prowadzący badania kliniczne w zakresie ziołolecznictwa. Swoją obecnością zaszczylicili nas także przedstawiciele Głównego Inspektoratu Farmaceutycznego, Mazowieckiego Wojewódzkiego Inspektoratu Farmaceutycznego, Okręgowej Izby Aptekarskiej, Urzędu Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych, przedstawiciele mediów branżowych.

Konferencja zorganizowana przy współudziale Sekcji Fitoterapii Polskiego Towarzystwa Lekarskiego oraz Centrum Medycznego Bonifratrów miała na celu stworzenie platformy wymiany informacji i współpracy pomiędzy lekarzami, producentami leczniczych produktów roślinnych i surowców zielarskich, osobami i instytucjami promującymi fitoterapię, pracownikami naukowymi badającymi substancje roślinne w kontekście ich przyszłego zastosowania leczniczego, aptekarzami oraz sklepami zielarskimi.

Komitet Naukowy Bonifraterskiej Konferencji utworzyli:

1. Prof. dr hab. n. roln. Waldemar Buchwald – Instytut Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich w Poznaniu, redaktor naczelny czasopisma „Herba Polonica”, prezes Sekcji Fitoterapii PTL,
2. Prof. dr hab. n. med. Andrzej Członkowski – kierownik Zakładu Farmakologii Doświadczalnej i Klinicznej Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego w latach 1991-2013,
3. Dr n. farm. Jerzy Jambor – prezes Zarządu Polskiego Komitetu Zielarskiego,
4. Prof. dr hab. n. farm. Bogdan Kędzia – Instytut Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich w Poznaniu, redaktor wiodący czasopisma „Postępy Fitoterapii”,
5. Prof. dr hab. n. farm. Irena Matławska – kierownik Katedry i Zakładu Farmakognozji Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu w latach 1997-2014, Collegium Medicum w Bydgoszczy, Uniwersytet im. Mikołaja Kopernika w Toruniu w latach 2004-2014, skarbnik Sekcji Fitoterapii PTL,
6. Prof. dr hab. n. farm. Mirosława Krauze-Baranowska – kierownik Katedry i Zakładu Farmakognozji Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego,
7. Mgr farm. Zdzisława Lichota – kierownik Apteki „Salus Infirmorum” Konwentu Bonifratrów w Warszawie,
8. Lek. med. Marcin Samosiej – kierownik Przychodni Ziołolecznictwa Centrum Medycznego Bonifratrów Sp. z o.o. w Warszawie,
9. Dr n. med. Dariusz Szabela – dyrektor medyczny Centrum Medycznego Bonifratrów Sp. z o.o. w Warszawie, zastępca prezesa Sekcji Fitoterapii PTL,
10. Dr n. farm. Andrzej Ostrowicz – członek Komitetu Naukowego European Scientific Cooperative on Phytotherapy (ESCOP),
11. Prof. dr hab. n. farm. Anna Wiela-Hojeńska – kierownik Katedry i Zakładu Farmakologii Klinicznej Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu,
12. Prof. dr hab. n. farm. Marian Mikołaj Zgoda – kierownik Katedry Farmacji Stosowanej Uniwersytetu Medycznego w Łodzi w latach 1994-2013.

W porozumieniu z Komitetem Organizacyjnym o dobrą lokalizację, sprawną organizację i miłą atmosferę Konferencji, a także wsparcie sponsorów zadbał zespół Centrum Medycznego Bonifratrów w Warszawie pod przewodnictwem prezes Zarządu, Patrycji Paluszyńskiej.

Wykłady plenarne oraz 4 sesje dały możliwość wysłuchania 23 interesujących wykładów na temat badań nad składem i aktywnością biologiczną surowców i ekstraktów roślinnych oraz produktów pochodzenia roślinnego, fitoterapii w kontekście globalizacji i wspólnotowych regulacji prawnych, postępów technologii farmaceutycznej produktów pochodzenia roślinnego, kultur *in vitro*, jako źródła aktywnych biologicznie metabolitów wtórnych czy fitoterapii wobec aktualnych zagadnień naukowo-klinicznych.

Wykłady rozpoczął Prowincjał brat Łukasz Dmowski OH, który przedstawił historię i misję Zakonu Bonifratrów, prezentując przy tym sylwetkę św. Jana Bożego i wspominając o tradycji ziołolecznictwa w Prowincji Polskiej. Profesor dr hab. n. farm. Anita Magowska z Katedry Historii Filozofii i Nauk Medycznych Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu omówiła historię leku roślinnego i jego pozycję w kontekście tradycyjnych systemów medycznych Dalekiego Wschodu i rozwoju medycyny zachodniej.

W sesji nr 1A pod tytułem „Badania nad aktywnością biologiczną produktów pochodzenia roślinnego” oraz 1B pod tytułem „Postępy technologii farmaceutycznej produktów pochodzenia roślinnego” przedstawiono 7 doniesień. W pierwszym dr n. farm. Elżbieta Studzińska-Sroka zaprezentowała pracę przedstawiającą wyniki analizy *in vitro* działania hipoglikemicznego i aktywności przeciwutleniającej 9 preparatów handlowych w postaci ziołowych herbatk fix dostępnych w Polsce. W drugim wystąpieniu dr n. biol. Justyna Nowakowska porównała działanie antymitotyczne *in vitro* na komórki linii estrogenozależnego gruczolaka piersi dwóch preparatów, jednego będącego zatomizowanym ekstraktem z kory *Uncaria tomentosa* z drugim, utworzonym z rozdrobnionej kory tej rośliny i sproszkowanych zarodników grzyba Reishi.

W następnym doniesieniu dr n. farm. Anna Głowniak-Lipa przedstawiła doniesienie o badaniach oceniających aktywności *in vitro* wybranych olejków eterycznych dostępnych na rynku w Polsce wobec klinicznych szczepów *H. pylori*, zarówno wrażliwych, jak i opornych na antybiotyki i chemioterapeutyki stosowane w terapii eradykacyjnej.

W ostatnim doniesieniu sesji 1A prof. dr hab. n. med. Monika Sienkiewicz przedstawiła pracę o aktywności wybranych olejków eterycznych i ich składników stosowanych osobno oraz w połączeniach z chemicznymi środkami przeciwdrobnoustrojowymi.

W pierwszym doniesieniu sesji nr 1B prof. dr hab. n. farm. Małgorzata Sznitowska omówiła kompleksowo czynniki ograniczające rozwój dermatologicznych roślinnych produktów leczniczych. W drugim doniesieniu tej sesji prof. dr hab. n. farm. Marian Mikołaj Zgoda przedstawił litogenolityczne i solubilizacyjne właściwości produktów ekstrakcji liści bluszczu pospolitego, omawiając wpływ różnych technik ekstrakcyjnych na właściwości użytkowe ekstraktów. Następnie wspólnie z dr n. farm. Stanisławą Nowak przedstawił wyniki badań ekstraktów z kwiatostanów lipy, w których to badaniach wykazał, jak na drodze selektywnego doboru kaskady mediów ekstrakcyjnych można uzyskać z surowca roślinnego ekstrakty o oczekiwanym profilu farmakoterapeutycznym.

W sesji nr 2 pt. „Fitoterapia wobec globalizacji i wspólnotowych regulacji prawnych” wykłady wygłosili kolejno: dr n. farm. Andrzej Ostrowicz z Polskiego Komitetu Zielarskiego, który podzielił się m.in. doświadczeniami ze swojej działalności w European Scientific Cooperative on Phytotherapy (ESCOP), prof. dr hab. n. farm. Kazimierz Głowniak z Katedry Kosmetologii WSiIZ w Rzeszowie, który odniósł się m.in. do wyników swojej pracy jako eksperta grupy tradycyjnej medycyny chińskiej Komisji Farmakopei Europejskiej oraz dr n. med. Dariusz Szabela, dyrektor medyczny Centrum Medycznego Bonifratrów w Warszawie, który omówił swoje doświadczenia, wcześniej prezentowane na krajowych i światowym zjeździe neurorehabilitacyjnym w zakresie wspomagania rehabilitacji neurologicznej preparatami pochodzącymi z chińskiej medycyny tradycyjnej.

W sesji nr 3A pt. „Badania nad składem i aktywnością biologiczną surowców i ekstraktów roślinnych” oraz sesji nr 3B pt. „Hodowle *in vitro* jako źródło aktywnych biologicznie metabolitów wtórnych” przedstawiono 9 doniesień. Sesję nr 3A rozpoczęła mgr farm. Anna Kimel, która omówiła i porównała skład surowców otrzymywanych z kwiatów *Arnica montana* i *Arnica chamissonis* oraz z całej rośliny *Arnica montana*. W drugim doniesieniu prof. dr hab. n. farm. Virginia Kukuła-Koch omówiła, na przykładach badań ekstraktów z maku meksykańskiego, a także berberysu zwyczajnego, możliwości nowoczesnych technik analitycznych w identyfikacji w mieszaninie metabolitów o potencjalnym zastosowaniu w chorobach przebiegających z upośledzeniem pamięci. Następnie prof. dr hab. n. farm. Daniel Załuski przedstawił przesłanki potencjalnego działania

adaptogennego intraktu z owoców eleuterokoka. Z kolei dr n. farm. Loretta Pobłocka-Olech zaprezentowała doniesienie, w którym oceniono aktywność przeciwutleniającą i przeciwzapalną liści pochodzących z różnych gatunków i odmian topoli.

W kolejnym doniesieniu prof. dr hab. n. farm. Mirosława Krauze-Baranowska zaprezentowała wyniki badań, w których oceniano w warunkach *in vivo* aktywność przeciwzapalną owoców wybranych odmian uprawowych maliny czerwonej i maliny czarnej. Następnie dr n. med. Karina Schönknecht przedstawiła doniesienie, w którym zbadano w warunkach *in vitro* aktywność przeciwwirusową czynnika VBF (czynnik blokujący wirusy) wobec wirusów ludzkich odpowiedzialnych za wywoływanie zakażeń dróg oddechowych. Kolejne doniesienie przedstawiła dr n. biol. Katarzyna Gawel Bęben, która omówiła stosowanie ekstraktów i pojedynczych substancji o działaniu rozjaśniającym skórę. W sesji nr 3B doniesienie pierwsze zaprezentowała dr n. farm. Ewa Koch, która przedstawiła wyniki badań stymulacji biosyntezy ginsenozydów w hodowlach korzeni transformowanych żeń-szenia pięciolistnego. Drugie doniesienie wygłosiła mgr Beata Kawka, która omówiła badania optymalizacji warunków hodowli *in vitro* gatunków z rodzajów *Aronia*, *Schisandra* i *Scutellaria*, jako bogatych źródeł przeciwutleniaczy.

W sesji nr 4 pt. „Fitoterapia wobec aktualnych zagadnień naukowo-klinicznych” prof. dr hab. n. med. Jarosław Woron ze Szpitala Uniwersyteckiego w Krakowie i Zakładu Farmakologii Klinicznej Katedry Farmakologii CM UJ przedstawił swój pogląd na problem interakcji leków roślinnych i syntetycznych. W tej sesji także prof. dr hab. n. farm. Irena Matławska z Wyższej Szkoły Edukacji i Terapii im. prof. Kazimierza Milanowskiej w Poznaniu omówiła pojęcie „racjonalnej fitoterapii” i w tym kontekście rolę epigenetyki.

Nagrodę Prowincjała dla młodego naukowca za najbardziej interesujące doniesienie zdobyła praca pt. „Ocena właściwości przeciwcukrzycowych wybranych preparatów roślinnych dostępnych w Polsce” opracowana w Katedrze i Zakładzie Farmakognozji Wydziału Farmaceutycznego Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu przez mgr. farm. Mariusza Wiczorka, dr n. farm. Elżbietę Studzińską-Srokę oraz dr hab. n. farm. Judytę Cielecką-Piontek.

Prowincjał przyznał także dwa wyróżnienia dla doniesień: 1. „Olejki eteryczne w terapii zakażeń *Helicobacter pylori*” z Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie oraz Uniwersytetu Medycznego w Lublinie opracowanego przez zespół w składzie: dr n. farm. Anna Głowniak-Lipa, dr hab. n. farm. Izabella Korona-Głowniak, dr hab. n. farm. Agnieszka Ludwiczuk, dr hab. n. farm. Tomasz Baj i prof. dr hab. n. farm. Anna Malm oraz 2. „Naturalne składniki kosmetyków redukujących przebarwienia skórne – skuteczne i bezpieczne” z Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania z Rzeszowa, Katedry Kosmetologii, Wydziału Medycznego, opracowane przez dr n. biol. Katarzynę Gawel-Bęben, dr n. med. Beatę Antosiewicz, mgr inż. Marcelinę Strzępek i prof. dr hab. n. farm. Kazimierza Głowniaka.

Wszystkim wykładom towarzyszyła interesująca i ożywiona dyskusja naukowa. Uczestnicy konferencji wskazali na potrzebę szerszego wykorzystywania fitoterapii w procesie leczenia pacjentów w Polsce, jak również kontynuacji konferencji naukowych o tematyce ziołolecznictwa.

Dużym zainteresowaniem cieszyły się konkursy wiedzy towarzyszące konferencji, zorganizowane przez Brata Prowincjała i spółkę Boni Fratres Pharmaceutical, których uczestnicy wygrali atrakcyjne zestawy produktów bonifraterskich.

Do sponsorów, którzy wsparli nas przy organizacji konferencji, należeli: Sekcja Fitoterapii PTL, Alab Laboratoria Sp. z o.o., Centrum Ziołolecznictwa Wilcaccora, Phytopharm Klęka S.A., Ziołolek Sp. z o.o., PZU oraz Boni Fratres Pharmaceutical Sp. z o.o. z szeroką gamą bonifraterskich produktów ziołolecznicznych.

Dr n. med. Dariusz Szabela